DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS

DE

DYSENTERIA;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu, et

Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JACOBUS SCOTT,

SCOTO-BRITANNUS,

CLASSIS BRITANNICÆ CHIRURGUS.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη, ἀγαθόν.—

ἽΠΠΟΚ. Αφ. μ᾽. τμ. ἕκτον.

Ἐπὶ διαῤῥοίῃ δυσεντερίη.—Αφ. οε᾽. τμῆμα ἕβδομον.

Ἐπὶ δυσεντερίῃ λειεντερίη (ἐπιγίνεται.)—Αφ. ος᾽. τμῆμα ἕβδομον.

Prid. Id. Septembris, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBANT ADAMUS NEILL ET SOCII.

1804.

PRÆHONORABILI ET NOBILI

HENRICO,

VICECOMITI MELVILLE,

BARONO DUNIRÆ;

CURIÆ THALASSIARCHIÆ

PRÆFECTORUM DUCI;

REGISQUE BRITANNIARUM

A CONSILIIS SECRETIORIBUS, &c.

NON MAGIS INGENII ACUMINE,

QUAM BENEVOLENTIA MORUMQUE COMITATE,

CLARO;

TENTAMEN HOC MEDICUM,

SUMMÆ OBSERVANTIÆ

TESTIMONIUM,

DICAT CONSECRATQUE

AUCTOR.

NECNON

VIRO

FORTI ATQUE STRENUO,

B. S. ROWLEY,

ARMIGERO;

CLASSIS REGIÆ VEXILLO RUBRO INSIGNITÆ

PRÆFECTO SECUNDO;

NECNON

REGIS NAVIUM IN MEDUACO VERSANTIUM, &c.

PRÆFECTO PRIMARIO;

HANC DISSERTATIONEM, ANIMI,

PROPTER VIRTUTES EJUS PLURIMAS,

AMICO SUO SPECTATISSIMO,

PLURIMUM DEVINCTI

INDICIUM,

OFFERT

AUCTOR.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

DYSENTERIA.

PROOEMIUM.

INTER morbos qui corpus humanum tentant, illi quibus intestina obnoxia existunt, attentionem Medici summam, optimo jure, sibi vindicant. Consensu etenim inter canalem intestinalem, partesque corporis reliquas, ope nervorum, ritè perpenso, affectus tubi illius morbosos, corpus omninò perturbaturos, mirum nobis videre non debet.

Quinetiam, vasa permulta sanguinem vehentia, in tunicas intestinorum catervatim distributa, et munerum suorum magnitudinem sanè arguunt, et morbis obnoxiora, proculdubio, ea reddunt.

Siquidem intestinorum compaginem, materiamque diversi generis acrem, superficiei eorum assiduè applicatam, in animo ritè habeamus, immunitas morborum qua sæpiùs gaudent, miranda sanè venit. Superficies veruntamen eorum tenera, hisce rebus acribus objecta, ne inermes quidem existit; mucus opiparè sanè et paratè secretus, ab injuriis quibus proclivia necessariè evadunt, facilè cavet; mucusque superficiei ita obductus, pro viribus materiæ acris stimulantibus, quoad quantitatem augeatur, ni fallor, oportet.

Quin et intestina, ob consensum inter corporis superficiem externam, eaque, insignem, perspiratione insensibili, aut imminuta, aut omninò suppressa, malè se facilè habent; actioque morbosa singularis, a contagione

originem

originem ducens, supervenit; actio autem hæcce, nomine Dysenteriæ gaudet.

DEFINITIO MORBI.

" Pyrexia contagiosa; dejectiones frequentes, mucosæ vel sanguinolentæ, retentis plerumque fæcibus alvinis: tormina; tenesmus."

Quod ad definitionem illust. Culleni, nosologorum omnium facilè principis, hancce quidem attinet. Dysenteriam, frigus corporis extremitatibus inferioribus potissimum applicatum, pro causa excitante habentem, viribus scilicet contagiosis nullis adhibitis, mihi ante oculos sæpiùs versatam fuisse, observandum ritè venit. Quinetiam, morbus noster, a frigore solummodo oriens, conditionibus corporis quibusdam, contagiosus evadat, nemo est qui dubitat. Gregorio veruntamen Professore, insigni judice, species dysenteriæ diversæ

diversæ grassari possint; morbusque expers pyrexiæ impetum facit *; ac in illius sententiam manibus pedibusque decessurus sum.

HISTORIA MORBI.

Dysenteria modo diverso, in habitu corporis diverso, adoritur. Alvi compressio, cum ventris inflatione conjuncta, affectionem viscerum propriam, aliquando prægreditur; symptomata autem hæcce,—compressio, videlicet, inflatioque, duobus tribusve diebus, ante torminum tenesmique impetum, pyrexia etiam nulla comitante, invadunt; aliquando autem, morbus rigoribus symptomatisque pyrexiæ aliis aggreditur; hisce autem, tormina viscerum propensioque ad alvum dejiciendam frequens, brevì, succedunt; proclivitatique huicce

* Prælect. de Med. Pract.

huicce cedens, ægritudinis levationem laborans neutiquam sentit; dejectiones parcæ existunt, tenesmusque plus plusque ingravescit.

Quibusdam in casibus, symptomata hæcce, in pejus pejusque citiùs ruunt; proclivitas ad intestina evacuanda frequentior; tenesmus torminaque violentiora evadunt; anorexia supervenit; nausea, vomitus, inflatio ructusque fatum ægri acerbiùs reddunt. Torminibus tenesmoque sævientibus, pyrexiæ symptomata ægro plerumque increscunt: sitisque potissimùm accenditur.

Sub initium morbi, febris typo synochæ interdum sese induit: citiùs attamen, malignior evadit, formamque typhi putridi præ se fert. Febre laborantem longiùs arctiùsque tenente, morbus lethalis evadit: ægerque e medio tollitur.

Symptomata febris, sæpiùs brevì discedunt: dum tormina, tenesmus, &c. per aliquot mensium, pertinaciter perstant. Excreta quoad colorem, multùm variant; aliquando muco-

sa-

sa solummodo evadunt: sæpiùs autem, sanguine commista, vel speciem striarum exhibent: vel sanguine abundantiora, colore rubro omninò gaudent.

Torminibus acutissimis præcedentibus, dejectiones sanguinis meracas, fæcibus scilicet nullis admistis, iterum iterumque animadverti. Dysenteria laborantium dejectiones, ad has similitudines interdum accedunt. Fimbriæ membranaceæ cum materia liquida sæpiùs admiscentur: moleculæque sebaceæ, speciem casei præ se ferentes, haud raro per anum excernuntur.

Dejectiones e sanie fusca, pessimèque fœtente, constantes, ni fallor, magis pertimescendæ sunt: quippe, quæ mortem ægro citissimè afferant.

Cum dejectionibus multicoloribus, de quibus sermonem supra habuimus, fæces naturales, aut nunquam, aut rariùs immiscentur; sin autem, materia fæculenta dejiciatur, forma scybalarum sese induit. His verò evacuatis,

cuatis, tenesmus torminaque aliquid levaminis plerumque subeunt.

Febre graviter urgente, morbus citiùs dicto animam ægro extinguit. Tormina doloresque abdominis ægerrimè ferendi, talibus in casibus, febrem comitantur; enteritidem sanè arguunt, gangrænamque intestinorum, celeriter gignunt.

Verùm enimvero, pyrexia vel omninò decedente, vel symptomatis lenioribus solummodo stipata, morbus chronicus quasi evadit: ac per aliquot menses sæpiùs durat; tuncque febris signaque dysenteriæ alia, ægrum ferè convalescentem, denuò affligunt, brevíque jugulant. Morbo diutiùs perstante, diarrhœa frequentissimè supervenit. Aliquando etiam, tormina tenesmusque gradatim remittunt, dejectionesque sanæ evadunt.

Morbos perpaucos compertos habeo, in quibus vires vitæ, citiùs ac in dysenteria, omninò prosternuntur. Dysenteria laborantes, impetu morbi primo, tam fractos tamque debilitatos, iterum iterumque observavi, ut situm corporis

erectum, vix, ac ne vix quidem, sustinere potuissent. Viribus, hoc modo, omninò convulsis, dolores dorsi lumborumque pungentissimi, ægrum inurunt: Alvus inter acerrimos doloris morsus descendit: ægerque reverà sentit, ac si viscera ejus e loco exciderent *.

PHÆNOMENA QUÆ CADAVERIBUS, DYSENTERIA LABORANTIUM, SECTIS, IN CONSPECTUM PRODEUNT.

Cadaveribus dysenteria mortuorum incisis, intestina, variis in casibus, variè affecta, conspicere liceat. Aliquando, canalis omnis, per convolutiones diversas, inflammatione corripitur: maculæ gangrænosæ, ulceraque spatia lata occupantia, anatomico ante oculos subinde versantur.

Colon

* Aud. Prælect. Greg. de Med. Pract.

Colon semper pessime se habet; quippe quod potissimùm morbo implicitum, inflammationem præcedentem sequelasque ejus, luculentiùs arguat. Ad gangrænam ulceraque ejus, accedit, etiam, ut cavum angustius, tunicæque crassiores, evadant; rectum adeò coangustatum fuisse, ut transitum fistulæ magnitudine calami anserini, solummodo gaudenti, ægriùs præbuerit, insuper observandum est.

Historia mihi in mentem venit, in qua, colo insigniter coarctato, intestina parva, mirum in modum dilata fuere. Quin et tunicæ coli diversis in locis, sæpiùs roduntur, modo quo cavitas intestini in abdomen iterum iterumque aperit.

DIAGNOSIS.

Symptomatîs dysenteriæ pathognomonicis, tenesmo nimirum torminibusque, morbus noster a diarrhœa facilè dignoscitur. Quod ad

choleram quidem attinet, vomitum biliosum, dysenteria laborantes interdum tentare, non inficias ibo; spasmata autem surarum, absunt: tenesmum speciemque dejectionum, in morbo de quo agitur, pro signis pathognomonicis habere, et lubet et juvat.

In colica, alvus adstringitur: tenesmus aut rarò aut nunquam occurrit. Hisce ritè perpensis, dysenteria et colica distinguendæ jurè venient.

CAUSÆ.

Causæ morbum continentes nunc inveniendæ sunt; at de causa proxima, ne hac vice quidem disputandum est.

CAUSÆ REMOTÆ.

CAUSA dysenteriæ remota præcipua, contagio propria existit; cujus et natura et operandi modus, aciem mentis humanæ omninò fugit. Dysenteriam a putredine quodammodo pendere, ni fallor, colligere liceat; propterea quòd, tempestatibus anni locisque quibus putredo maximè dominatur, morbus potissimum viget: febribusque intermittentibus ac putridis, haud raró se comitem præbet.

Verùm enimvero, morbum nostrum in corpus priùs calefactum, subitóque refrigeratum, impetum sæpiùs facere, apud omnes constat; ideoque ad eam gignendam, perspiratio insensibilis repressa, me judice, plurimum valet *. Et irritabilitatem et sensibilitatem corporis calor facilè auget †. Rebusque ita se habentibus,

* Vid. ZIMMERMAN. *Traité de la Dysent.* pag. 39. &c.

† Dr HOME, Prælect. *De Calore.*

tibus, corpus causarum externarum actione, mutationes insignes subire, ut credam facilè adducor. In eam opinionem, effectus frigoris humorisque adducere lubet: viresque fluida in intestina vehementius derivandi, et frigori et humori inesse, hoc, ob exempla permulta, mihi persuasissimum est.

Gregorio nostro, viro jure magni nominis, judice, et causam et originem mali, ad liquores frigidos, corpore calefacto haustos, sæpiùs persequi liceat. De historia choleræ, ubi viribus morbi omninò fractis, dysenteria ægrum propediem incessit, idem Professor sagacissimus, discipulos suos certiores fecit; hunc autem casum, bili morbosæ in intestinis retentæ, vitio vertere lubet *.

Dysenteria frigus, pro causa excitante sola habente, homines constitutionibus debilitatis scorbuticisque tentatos, sub aëre frigidiore degentes, cœlo scilicet calido relicto, maléque vestitos, sæpiùs laborasse, usu compertum habeo.

* Aud. Prælect. Greg. De Med. Pract.

beo. Mutatio cœli hujusmodi, habitu robusto gaudentes, morbis inflammatoriis plerumque rumpit; contra autem, corpora fracta debilitataque, et dysenteria et diarrhœa corripiuntur.

Dysenteria a frigore diutiùs pedibus applicato originem ducens, mihi ob oculos iterum iterumque versata fuit; diarrhœaque ab eadem causa pendens, cursu morbi, typum dysenteriæ, haud raro induit.

Necessitatem a frigore pedibus applicato cavendi, corpore utique humi prono, homines rudes incultique, benè perspexisse videntur; extremitatibusque inter dormiendum ritè fotis, et sub pleno Jove, et sæpiùs situ humido, sese græmiis somni impunè committunt, dum itinera longa conficiunt *. Homines autem, habitum corporis, fractos debilesque, rebus ita sese habentibus, dysenteriæ obnoxios fore, ne anceps quidem hæreo. Si mens me rectè monet, effluvia putrida in corpus prædispositum,

* Vid. Dr Stan. Smith, *On the variety of Complexion, &c. of the Human Species*, p. 194.

tum, vel solummodo vel propensiùs invadunt *.

RATIO SYMPTOMATUM.

SEQUITUR pars hujusce tentaminis, in qua, de ratione signorum nobis inquirendum est. Frigore humoreque corpori applicato, priùs vel multum calefacto, vel relaxato, perspiratio insensibilis facilè reprimitur; causâ vitium hocce præstandi, systema viribus jurè enitetur. In morbo nostro, αυτοκρατεια hæcce, intestina potissimum petit: motumque horum viscerum peristalticum auget; contractiones autem spasmodicæ, huc et illuc invadentes, et motum vermicularem impediunt, et tormina facilè excitant. Hisce in locis, et fibræ tunicæ musculosæ intestinorum circulares, et fibræ ejusdem tunicæ longitudinales, ni fallor, inter se repugnant; nisusque inde orti, partes superiores

* Vid. J. PRINGLE, Equit. p. 232.

periores stimulando, motui peristaltico facilè resistant.

Dolores pungentes, a muco abraso, ni fallor, pendent; propterea quòd, canalis, superficie ejus interna, hac theca naturali denudata, et sensu acutiore præditus evadit: et in motum, irritatione minima, corripitur.

Vestigia sanguinis puri dejecti, ad unum alterumve vas, altius lacerata, consequamur, plerumque oportet: fontem autem striarum minorum, in recto, tenesmo lacerato, petere liceat. Irritationem usque ad collum vesicæ extendentem, dysuria pro causa occasionali facilè agnoscit.

Stadiis morbi provectioribus, ulcera intestinorum pus aliquando effundunt: rarissimè autem, in morbo nostro, pus meracum per anum dejicitur.

Fimbriæ membranaceæ, e tunicis intestinorum abrasis, sanè consistunt. Materia sebacea, speciem casei exhibens, pro muco coagulato, habenda, ni fallor, venit; secretionemque morbosam in recto, plus minusve inflammatione

tione correpto, excretionibus nimirum pravis, a partibus canalis superioribus, huc propulsis, pro causa tenesmi excitante, agnoscere lubet.

Partes gangræna laborantes, saniem fuscam, maleque fœtentem, proculdubio, effundunt.

Quod ad vomitum quidem attinet, vel ab iisdem causis, ac motus intestinorum abnormis, vel a consensu partium: perturbatione, videlicet, intestinorum, vomitiones concitante, pendere potest. In hoc statu rerum, vomitui obviam eundum est; propterea quòd, ob motum duodeni inversum, bilis violenter ejicitur; emeticaque, conditione rerum hacce, adhibita, ni fallor, et intestina superiora constringunt, et ægrum in angustias inferunt.

Scybala, ad contractiones spasmodicas, fæces in portiones diversas separantes, mihi referre lubet: hæ autem massulæ, ob motum intestinorum auctum, forsan in orbem flectuntur. Scybalis vero retentis, partes irritabilitate morbosa priùs laborantes, plus plusque stimulantur. Hoc, levamentum miseriarum, quod his evacuatis sequitur, facilè docet.

Mutationes

Mutationes morbosæ quas contenta intestinorum subeunt, inflationem spiritumque inclusum sibi, me judice, ritè vendicant. Quin et, quoad tumorem abdominis, symptomataque tympanitidis, erosio intestinorum in vituperationem reverà incidit.

Emaciationem corporis subitam, in defectionem nutrimenti, a munere lacteorum impedito, pendentem, conferre licet; actiones autem, intestinorum, e quibus chylifera oriuntur, morbosæ, pro ratione hujusce impedimenti, debita habendæ veniunt.

His de ratione symptomatum propositis; sequitur, ut in hoc morbo, proprias notas explicem, quæ, vel spem vel periculum ostendant.

PROGNOSIS.

Si æger nec morbis prioribus fractus, nec habitu corporis pravo oppressus; impetu morbi primò ad remedia debita confugerit, medica-

mentaque astringentia, stimulantiaque sedulò evitaverit, de eo bene sperandum; sin autem, medicus morbum sub initio, vel prætermiserit, vel perperam tractaverit, eo in angusto magis spes est; symptomataque sequentia, pyrexia scilicet, tenesmo torminibusque violentis stipata. Dejectiones materiæ liquidæ, fuscæ, nigræque, malè fœtentes; magna virium prostratio; petechiæ, dolor subitò cessans; pulsus debilis et intermittens, singultusque; omnia pessima habenda sunt, ægroque mortem sanè denunciant. Cognitis indiciis quæ vel nos spe consolentur, vel metu terreant, ad curationem morbi nostri transeundum est.

RATIO MEDENDI.

In methodo medendi tradenda, actionem intestinorum inordinatam, sive frigore sive contagione illatam, secretionem pravam moventem, pro dysenteria idiophatica ritèque constituta

constituta habere, et lubet et sanè juvat. Quin et, cogitationem de intestinis plùs minùsve inflammatione tentatis suscipere, hocque fundamento, indicationes curatorias statuere, laboranti, me judice, non alienum foret.

Indicationes curandi tres enumerandæ veniunt.

1mò, Actioni intestinorum abnormi obviam eamus, proculdubiò, oportet.

Causa indicationis hujusce absolvendæ, motum horum viscerum peristalticum reficere, medico experto operi erit. Voti summam de hoc consecutus.

2dò, Indicationem secundam præstare, secretionem nimirum pravam evacuare, ei in manu erit.

3tiò, In indicatione tertia perficienda, à debilitate, proclivitateque ad putredinem, jure cavendum est.

1mò,

1*mò*, Causa actioni intestinorum inordinatæ obviam eundi, in conditionibus corporis plethoricis, morboque frigore applicato, ritè orto, ad phlebotomiam pro violentia symptomatum confugiendum est. Detractio veruntamen sanguinis cautissimè usurpanda est: propterea quòd, morbus vires noxias citò ostendit; tuncque, venæsectio aut nunquam, aut rarissimè, me judice, indicatur.

Vena ritè pertusa, causa motum intestinorum peristalticum restaurandi, contentaque eorum prava evacuandi, et emetica et cathartica in usum vocare liceat. Verum enimvero, in dysenteria idiopathica, plenæ vomitiones vel rariùs necessariæ existunt, vel cautè adhibendæ, me judice, sunt: idcirco, quia violentia nisûs, aut proclivitatem intestinorum ad contractionem spasmodicam, aut etiam inflammationem facilè promovent.

Siquando, ventriculo laborante, emeticum reverà indicatum sit, partitis vicibus, me judice, adhiberi debet; medicusque voti compos potissimum erit, si remedium in ventriculo

triculo aliquamdiu retineatur, tandemque effectum debitum edat.

Tartritem antimonii, emeticis aliis omnibus, in morbo nostro curando, ne invitè quidem, antepono; medicamentumque hocce eximium, ritè gnaveque exhibitum, munera et emetici et cathartici, et etiam diaphoretici, leniter præstat.

Remedium de quo agitur, ritè administratum, vice propria, certiùs certò fungitur; ideóque, in casibus haud paucis, ad munera et catharticorum et diaphoreticorum supplenda sanè valet.

Siquidem alvus tarda, dysenteriæ impetum prægressa fuerit, emetica, ni fallor, contraindicata existunt; tartrisque antimonii, aqua solutus, dosibus scilicet ʒii. omne semihora adhibitus repetitusque, donec alvus ritè descenderit, medici expectationem aut rarissimè aut nunquàm fallet.

Cathartica vomitu frequentiùs rejiciuntur; solutio autem, ritè administratâ, pylorum facilè transibit, opeque diluentium, effectum sortietur.

Tartrite

Tartrite antimonii, causa et ventriculum et intestina exonerandi sumpto, catharticum postridie manè plerumque adhibebam; purgantibusque violentioribus, meo quidem animo, contraindicatis, dum intestina inflammatione, plùs minùsve laborarent, ad sulphates*, sodæ, magnesiæque confugiebam; horumque salium alterutrius ℥i. in ℥viij. aquæ solutam, partitis vicibus, omni semihora, in usum vocabam.

Sulphas magnesiæ leniùs ac sulphas sodæ alvum ducit, plùsque ad tenesmum torminaque mitiganda, ni fallor, valet.

Causâ superficiei relaxandæ, bolus, pulveris ipecacuanhæ gr. ij., tartritis antimonii gr. ſs.; conservæ rosæ q. s. confectus, vespere sumendus, commodè venit: utique, si æger diluens, aliquod tepidum per noctem liberè bibendo, consilio medici ritè faveat.

Catharticum postridie mane, repetatur, oportet; crastinaque nocte pilulam ex ipecacuanhæ

* Vide J. Pringle Eq. p. 246.
Dr Gregory, prælect. de Med. Pract.

cuanhæ gr. ij. opii gr. ſs. hora somni adhibere liceat. Postea, grana ipecacuanhæ duodecim, quatuor decemve, singulis diebus, forma pilularum granorum scilicet duorum, adhibitis, in hoc statu rerum, haud parvo commodo ægro erint; propterea quòd, et superficiem ritè relaxabunt, et alvum leniter solutum tenebunt.

E re ægri, non alienum foret, si granum opiati* unum, cum granis ipecacuanhæ duobus sumeret. Torminibus tenesmoque autem decendentibus, e quantitate pilularum ipecacuanhæ, medicus ritè detrahat.

Verùm enimvero, symptomatis, vi majore, ob incuriam vel medici vel ægri, sub initium morbi urgentibus, oleum ricini cum mucilagine

* Opium solidum adhibitum, mihi in dysenteria semper arriserit: propterea quòd, me haud pœnituit horum sententiæ esse, qui opium forma pilularum cum pulveribus ipecacuanhæ glycyrrhizæ, mucilagineque gum. mim. Niloticæ, pylorum transiturum intestinaque petiturum esse: ægro utique in latus dextrum per aliquod temporis decumbente, sibimet persuasum habent.

ginc gummi mimosæ Niloticæ commistum, catharticis omnibus aliis posthabitis, iterum iterumque adhibendum venit. Remedium hocce præstantissimum, pro ægris enteritide, etiam, torminibus acutioribus tentatis, plurimum fecisse, expertus nullus dubito *.

In morbo nostro curando, ad usum enematum, summo cum commodo confugiendum est: ni quidam medici fallantur. Idcirca, quia et intestina facilè eluunt, et superficiem eorum internam substantiis mucilaginosis oleosisque oblinunt.

An liquidum mite, liberè injectum, causa vel stricturas imminentes prævertendi, vel eas jam jam inductas tollendi, in dolore dysenterico prodesset?

Hisce de medicamentis internis, causa indicationes duas priores absolvendi, usurpandis propositis: restat, ut de remediis externis, haud parvi momenti, pauca disseramus. Inter hæc,

* Prælect. Botan. Dr Hope de Palma Christi.

hæc, pediluvium, balneum tepidum, fomenta abdominis, epispasticaque enumerare liceat.

Balneum tepidum commodè adhibitum, vice applicationum aliarum humidarum, ni fallor, facilè fungetur; quippe, quod superficiem externam penitùs detergeat; abdomineque postea, lanula nitida involuto, ægro sæpiùs optimè succurritur.

Ægri balneo loti, abdomen cylindro laneo lato, utilissimè circumcingitur; cylindroque hocce ab initio morbi, laborans, haud parvo commodo utetur. Et regionem abdominalem, nisu violento inter alvum dejiciendam, oppressam, sustentat; et superficiei abdominis, relaxationem illam infert, quæ ad irritationem intestinorum morbosam tollendam, optimè valet.

In morbo nostro, præ omnibus ferè aliis, debilitas cittissimè ægrum opprimit: ideóque,

Causa indicationem *tertiam* absolvendi, vires vitæ laborantis, alimentis teneris mucilaginosisque sustineat, medicus oportet.

 Inter

Inter hæc, cycas circinalis, tapioca panis cum prunis coctus, oryza cum uvis passis, ribetibusve enumeranda veniunt. Hisce quantitatem vini debitam addas. Gregorioque* nostro teste, vegetabilia cocta recentioraque liberè sumpta, ægrum ad sanitatem citiùs reducent.

Inter hæc, spinacea, brassica florida, pastinaceæque sativæ, recensendæ veniunt. Poma mitia summo cum commodo in usum vocare liceat.

Cl. Tissotius, undecim in eadem familia dysenteria laborantes, se conspexisse, nos certiores facit. Horum novem fructus maturos copiosè sumserant, " et furent bien guéris †." Matronæ verò cuidam, salutem vilius emptam in contemptu habenti, sententia stetit, vel arti medicinali animam debere, vel secundum

* Aud. Prælect. Greg. de Med. Pract.

† Vide Zimmerman de la Dysent. p. 133. &c.

dum scientiam, fatum obire; ideóque, et sibi ipsi, e[illegible]teri, mortem facilè conscivit. Medicamentis aliis incassum adhibitis, dysenteria laborantibus, usu fructûs, uvarum potissimum, sæpiùs succurritur *.

Situs corporis pronus, pro ægro alvum reddituro, multum sanè faciet; propterea quòd, et nisum violentum tenesmumque mitigabit, et a syncope reverà cavebit. Posituram hancce ad debilitatem præcavendam utique valere, inter omnes, ni fallor, constat.

In stadiis morbi omnibus, *mundities ventilatioque*, curam et ægri et medici summam, jure optimo, sibimet vindicant. Fæces protinùs removendæ sunt; cubiculaque arcta, ægrisque conferta, penitùs fumiget medicus, oportet †.

Æger

---

* Vide ZIMMERMAN, de la Dysent. p. 111.

† Vide Dr CARMICHAEL SMYTH's Method of Fumigation.

Æger et lodicem et indusium ritè mutet; hisque ad ignem penitùs exsiccatis, utatur. Siquidem, curationem debitam, gradu primo morbi, ægro medicus ritè adhibeat, plerisque in casibus, ab exitu rerum infelice ancipiteque cavere, penes eum sanè foret: sin autem, vel curantis negligentia, vel usu purgantium violentiorum, æger debilitate summa opprimeretur, dejectiones ichore plenæ se paulatim ostendunt: Dolor cessat: Pulsus debilis intermittensque evadit. In hoc statu rerum, ad vinum meracum, cinchonam officinalem, enemata antiseptica, decoctis scilicet cinchonæ officinalis plenis, vinoque confecta, ritè citóque confugiendum est. Lateres calidos plantis pedum ægri, medicus applicet. Hisque remediis ritè adhibitis, voti compos, interdum erit.

Intestinis et abrasis et debilitatis, ægritudines a morbo convalescentibus sæpiùs rursum accidunt; ideóque, ad regimen, viribus etiamsi morbi omninò fractis, ratio, et diligenter et diuturnius, habenda est.

Convalescentes

Convalescentes a morbo, cibo tenero nutrienteque, modicè sumpto, sustineantur. Intemperantia, vel potus vel cibi, aut ægrum dysenteria iterum implicabit, aut lienteriam movebit.

Corpus totum, extremitates inferiores potissimum, a frigore humoreque, muniendæ veniunt. Dysenteria recidiva, typum graviorem induens, a frigore humoreque* pedibus applicatis,

---

* Anno 1792, inter alios, classicarium militem quinquagenos duosque annos natum; pedes aliquamdiu prius madefactum, dysenteria iterum invaserat. Torminibus tenesmoque magnoperè ardebat; singulisque nisibus, sensit, ac si viscera sua excidissent. Arteriarum pulsus, exilissimi frequentissimique, vix, ac ne vix quidem, enumerandi venere. Miserque inter morsus doloris acerrimos, se fatum inter horam obiturum, sæpiùs affirmavit.

Quin intestina inflammatione laborassent, animus mihi nequaquam pependit: sanguinem veruntamen, ne detrahere quidem ausim. Fomenta abdominis ab angoribus, vacuitatem vel nullam vel minimam ægro intulere;

plicatis, ortum ducens, iterum et iterum, mihi ob oculos versabatur. Indusio laneo, dysenteria refectus, amiciatur.

Dysenteriam

---

intulere; indiciaque gangrænæ intestinorum instantis, mihi sub oculos versata fuere.

Spe undique abscissa, reque ad extremum perducta, cado, aqua temperaturæ debitæ pleno, ægrum, situ erecto, tribus hominibus, fultum, uno, nimirum utrumque humerum, et altero caput tenente, ad deliquium animi immersi. Balneo cautè submotus, corporeque ritè deterso, in lectum, capite paulo demisso, inclinatus fuit: causàque eum e mortuis excitandi, ad rationes debitas omnes, ritè decursum est.

Spes, me judice, tardissimè revisit; animi veruntamen anxietatem, in præsentia, sedulo suppressi; spem vultu simulavi; rationesque voti exequendi, neutiquam omisi. Adjutor verò meus expalluit, animo omninò defecit, obque desperationem, altè gemuit.

Vires autem vitales, ad munera sua fungenda, novissimè stimulatæ fuere; spatioque semihoræ, arteria radialis, ad carpum, quinquagesies singulis minutis saltavit. Pauxillum vini, aqua diluti, modiceque tepidi,

Dysenteriam a diarrhœa sæpiùs exoriri, ante oculos lectorum supra proposui; alvumque eodem morbo laborantes, sub exitu haud rarò exercere, huic loci observandum venit. Profluviei alvi huicce difficiliùs medetur: cautèque

---

tepidi, bibit; horisque duabis post, aliquantulum cicadis circinalis sumpsit.

Dolores tunc temporis, omninò deficere; pulsusque ad sexaginta recensendi ordinatique evasere. Pilulam opii gr. ifs. et ipecacuanhæ gr. ij. hora post meridiem nona cepit. Decoctum, hordei distichi, saccharo gratum redditum, moderatéque tepidum, per noctem bibebat. Placidè, doloribusque immunis quievit. Postridieque manè, arteriæ sexagesies septiesque micuere.

Theam pro jentaculo, jusculumque hordeacum pro prandio, æger sumpsit; vesperique pilula repetenda venit. Doloribus solutus pace iterùm dormivit; pulsusque numerum eandum expleverunt.

Rebus ad exitum huncce felicem perductis, ne animus me quidem impulit, causâ intestina eluendi, stimulantia ut adhiberem; tertiaque die, alvus et spontè et facilè descendit. Regimineque idoneo adhibito, ægrotus ex morbo hocce ancipite, prorsùs convaluit.

tèque munus suum præstare, et corpus totum, et intestina potissimum, ad sanitatem pristinam reducere, viribus summis nitatur medicus, oportet.

Ratio diætæ utique habenda est. Quod ad roborandum corpus quidem attinet, medicus, exercitatione, balneoque frigido ritè adhibitis, voti compos frequentiùs fiet. Quin et, si desiderium tonum vigoremque intestinis impertiendi, eum ritè teneat, magnesiam, pulveresve, aut rhei palmati, aut amomi zinziberis, dosibus parvis præscriptos, in auxilium vocet.

Tinctura rhei palmati cum aqua menthæ piperitæ conjuncta, modicéque sumpta, ægro sæpiùs proderit *.

Pulvis cinchonæ officinalis cum carbonate magnesiæ commistus, a proposito medici haud alienus est.

Pilulæ

---

* ℞. Tinct. Rhei Palm. ʒ ij.
Aq. Menthæ Piperitæ ℥ i. M.
Sumat æger ter indies.

Pilulæ extracti cinchonæ officinalis, mihi experto, ægris utilissimè fore videntur; quandoquidem, remediis aliis in usum frustra vocatis, ad diarrhœam profligandam, sanè valuerunt.

Hominem dysenteria chronica implicitum, cyatho aquæ frigidæ, omni horæ quadrante hausto, lacteque tepido, pro alimento perseverantiùs sumpto, prorsùs convaluisse, notatione dignum ni fallor, venit *.

Historia attamen, hæcce, ad diarrhœæ confines, si mens me ritè monet, reverà appropinquavit.

---

* Vide ZIMMERMAN, p. 368.

F I N I S.

ERRATA.

Pag. 18. *l. ult. pro* idiophatica *lege* idiopathica
Pag. 29. *l.* 1. *in nota, pro* classicarium *lege* classiarium